

A KOMPETENCIAMÉRÉS SZÖVEGÉRTÉSI MÉRÉSÉNEK TARTALMI ÉS MŰVELETI FELOSZTÁSA ÉS A RÉSZTESZTENKÉNTI EREDMÉNYEK VIZSGÁLATA

Balkányi Péter, Rauf Bettina, Suhajda Emese
Oktatási Hivatal

Kulcsszavak: értékelés; szövegértés; szövegtípusok

A különféle nemzetközi mérések elemzésekor az egyes szövegtípusok szerinti eredményekről is kapunk összehasonlítást, ám az Országos kompetenciamérés (OKM) eredményeinek feldolgozása során erre eddig nem került sor, csak a teszt egészét elemezték. Ebből kifolyólag az előadás témája az OKM-mérés eredményeinek szövegtípusok szerint elemzése. Az OKM-mérés tartalmi kerete háromféle szövegtípust (elbeszélő, magyarázó, dokumentum) különböztet meg. Azt mutatjuk be, hogy a különböző életkorú tanulók milyen eredményeket értek el az egyes években a különböző szövegtípusok szerint. Az előadás a 2010–2011-es OKM adatain alapul, ami a 6., a 8. és a 10. évfolyamon tanuló teljes populáció eredményeit vizsgálja. A kutatásban az OKM tartalmi keretét, az ott használt besorolásokat és adatokat használtuk. Az elemzések során az OKM-adatbázis felépítésének megfelelő súlyozási és hibaszámítási eljárásokat alkalmaztuk.

Az eredmények alapján a tanulók az elbeszélő típusú szövegek esetében érik el a legalacsonyabb átlagpontoszámokat mindhárom évfolyamon, míg többségében a magyarázó szövegek esetében érik el a legmagasabbat. Ennek oka leginkább a tankönyvekben keresendő, hiszen a tanulók a teszthelyzethez leginkább hasonló tanórák többségében magyarázó típusú szövegekkel találkoznak. Emellett nem a formailag eltérő dokumentum, hanem a szépirodalomból ismert elbeszélő szövegek okozzák a legtöbb nehézséget számukra. Feltehetőleg ez is annak tudható be, hogy a tankönyvekben és a hétköznapi napokban is gyakrabban találkoznak felsorolásokkal, táblázatokkal, míg szépirodalmi szövegekkel csak leginkább irodalomórán. Ezek az összefüggések az OKM jelentéséből nem derülnek ki egyértelműen, ezért van szükség másodlagos elemzésekre, melyek rávilágítanak a szövegértés horizontális problémáira is: milyen fejlődés, változás jellemzi a tanulók szövegértését az iskolai évek alatt. Mindenképpen érdemes azt is megvizsgálni, hogy a szövegtípusonkénti eredményekben az eltérés nem a teszthelyzetből fakad-e, vagyis, mivel az elbeszélő szövegek mindig a teszt végén szerepelnek, sok tanuló addigra elfárad és relatívan gyengébb teljesítményt nyújt, illetve meg sem oldja a hozzá tartozó feladatokat. Így az eredmények arra utalhatnak, hogy ezek a szövegek nehezebbek, holott, ha a tesztben máshol fordulnának elő, több tanuló oldaná meg azokat helyesen. A két elképzelés közül bármelyiket is támasztjuk alá, a kutatás révén árnyaltabb képet kaphatunk a magyarországi tesztekéről és a magyar tanulók szövegértési képességéről, arról, melyek azok a területek, amelyek gondot okoznak és melyek azok, amelyekkel könnyebben boldogulnak a diákok.